

COMPOST

KENNISKAART

ALLES WAT JE
MOET WETEN
OVER COMPOST

Wat mag NIET op de composthoop:

- Aardappelschillen/knollen (ook geen aardpeer knollen)
- Tomatenloof (tenzij met zekerheid zonder schimmel of andere ziekte)
- Alle groenafval die duidelijk besmet zijn met schimmels of ziekten zoals roest, spint etc.
- Brood en baksels
- Gekookte groenten
- Wortels van kweekgras
- Bollen en knollen
- Planten met zaden
- Tuingrond, houtskool
- Koffiepads, theezakjes
- Liefst niet teveel schil van citrusvruchten (verteert slecht en wormen houden niet van het zuur)
- Vlees/vis afval uit de keuken, bij ons niet van toepassing-;

Wat mag WEL op de composthoop:

- Grasmaaisel (dunne laagjes!)
- Kruidachtige planten
- Groen keukenafval
- Stro
- Stalmest (wij gebruiken ponymest)
- Alle tuinafval (stengels, blad, stelen, vruchten, kleingemaakt snoeihout, etc.)
- Herfstblad
- Koffiedik en eierschalen
- Karton (zonder plakband en inkt natuurlijk huh)
- Stengels van mais, aardpeer, zonnebloem, haagsnoeisels, en (weinig) houtsnippers
- Gier/humus
- Brandnetel (blad en stengel) smeewortel; graag!
- Theeblad

Groen en bruin materiaal

Het materiaal voor een composthoop kun je onderverdelen in groen en bruin materiaal, je hebt beiden nodig om goede compost te maken. Groene materialen zijn alle verse, vochtige, rauwe, onbewerkte resten uit keuken en tuin. Deze zijn stikstof- en voedselrijk. Bruine materialen zijn droge resten, vooral houtige delen, stro en droog blad. Deze zijn koolstofrijk en voedselarm. Stalmest bevat beide: stro (= bruin) en mest (= groen).

Oftewel; het groene materiaal levert de voedingsstoffen, en het bruine materiaal levert de structuur.

Let wel op dat het bruine afval niet te grof is, anders duurt het te lang voor het afbreekt (dus takken in kleinere stukken knippen).

En let op dat je groen afval niet teveel bij elkaar gooit (een grote hoop gras gaat rotten in plaats van composteren). Het is de kunst een evenwichtige balans tussen deze twee materiaalsoorten te verkrijgen.

Omdat wij in onze bosrijke omgeving veel van blad gebruik kunnen maken nog een toevoeging:

- Met blad van appel, linde, wilg, vlier, robinia, berk, es, linde, kastanje en populier heb je redelijk snel mooie compost.
- Bladeren van plataan, eik en beuk liever niet, zij composteren langzamer, en eikenblad bevat ook teveel looizuur.

Warm en koud composteren

Wil je graag meehelpen aan de opbouw van de composthoop/bakken? Dan is het handig het volgende te weten:

Er zijn twee manieren om te composteren: warm en koud. Je kunt niet altijd kiezen of je warm of koud gaat composteren. Het essentiële verschil is namelijk dat je altijd koud kunt composteren, en dat je voor warm composteren voldoende ingrediënten in korte tijd bij elkaar moet verzamelen.

Als de hoop stukje bij beetje groeit, en er steeds een laagje groen en bruin wordt opgebracht dan gaan al die organismen aan de slag. Ook grotere organismen zoals pissebedden, duizendpoten en compostwormen weten de hoop te vinden. Er ontstaat een samenleving van eten en gegeten worden. Die grotere, zichtbare organismen, zijn een teken dat het goed leven is in de hoop: er is voldoende lucht, water en voedsel.

WARM COMPOSTEREN

Heb je in korte tijd genoeg groene en bruine materialen bij elkaar om een hoop van circa een kubieke meter op te zetten, dan zal de temperatuur in die hoop snel oplopen. Soms tot boven de 70 graden. Dat komt doordat de micro-organismen, vooral bacteriën en schimmels, enorm hard werken en daarbij warmte ontwikkelen. Die kan niet zo snel weg uit het binnenste van de hoop en gaat "broeien". Bij temperaturen van 60 tot 70 graden sterven ziektekiemen, zaden en plantencellen. Dat is gunstig, want vaak komen er wel wat zaken zoals zieke planten en ongewenste kruiden op de hoop terecht. Die worden dan later niet met de compost over de tuin verspreid.

De warme hoop zet je om zodra de temperatuur weer onder de 50 graden komt. Wat binnenin zat haal je naar buiten en wat buiten zat komt nu binnenin en tot broei. Dit wordt een paar keer herhaald, tot de temperatuur niet meer boven de 45 graden komt. Dan laat je de hoop rusten. De grote, zichtbare organismen komen pas na afkoelen op deze hoop af. Ze zouden sterven door de hitte.

KOUD COMPOSTEREN

Koud composteren doe je beetje bij beetje, zodra je wat materiaal hebt. Als de compostbak vol is zet je hem een keer om en na een paar maanden nog eens. Zo komt al het materiaal een keer binnenin de hoop. Het duurt zeker een jaar voordat de compost rijp is.

Dit is de methode die wij vooral gebruiken en daarom opgepast voor ziekten, zaden en woekerende wortels. Deze worden niet of maar gedeeltelijk gedood.

Zowel voor koud als warm composteren heb je werkruimte nodig: tenminste drie bakken naast elkaar. Een in de opbouw, een omgezette en een met afrijpende compost.

Hoe te werken met de compostbakken?

Zorg dat de onderkant van de composthoop open is, dus in verbinding staat met de aarde; voor de eerste beestjes en zuurstof. Onderin de composthoop moet je een verhouding hebben van ongeveer 25 delen bruin materiaal op 1 deel groen materiaal.

Dus betekent dit dat je onderin de hoop vooral houtsnippers, kleine takken en wat stro gooit. Daarop ga je de hoop opbouwen. Je kunt lagen aanbrengen, maar beter is nog om de soorten materiaal direct te mengen. Als je in lagen werkt, probeer dan telkens ongeveer 20 centimeter van bruin materiaal met een laagje groen materiaal af te wisselen.

Koolstof (in bruin materiaal) heeft stikstof (een deel van de voeding van je compost) nodig om te verteren, of wel te composteren. Het is dus belangrijk dat al het bruine materiaal goed verteerd is voordat het over de bedden wordt verspreid, anders onttrekt het juist voeding en bereik je het tegenovergestelde van wat je wilt!

Houtsnippers, bijvoorbeeld, halen om verder te verteren en te composteren veel stikstof uit de grond en dat haalt de voeding uit de grond weg. Het aanbrengen van tuingrond en kluiten met veel aarde in de composthoop is ook geen goed idee; het sluit teveel af, koelt de hoop af, remt de vertering en vermindert de bemesting waarde.

Nadat micro-organismen hun werk hebben gedaan komen er ongewervelde dieren (zoals wormen) de hoop verder tot compost maken. Rijpe compost ziet eruit als tuinaarde en ruikt ook zo ongeveer. Die scheppen wij onderuit de bak voor gebruik en daarmee zetten we tegelijkertijd de bovenlagen die nog actief aan het composteren zijn om.

Eigenschappen compost

Compost bevat vrij veel organisch materiaal en voedingselementen zoals stikstof, fosfor, calcium, kalium, magnesium, etcetera. Kortom een basisvoorraad voedingsstoffen en sporenelementen die de moestuin-planten nodig hebben. Aangebracht op de bedden gaat de afbraak van compost langzaam verder en verandert in humus.

- Rijpe compost onderdrukt bodemziekten.
- De kwaliteit van biologisch bemeste groenten is hoger, zo bevat deze minder nitraten, en heeft zij veel meer smaak.
- Bio compost bevordert het bodemleven, daardoor verbetert de structuur van de grond én het verbetert het humusgehalte van de grond.
- Je gebruikt eigen afval, is gratis en je maakt je eigen kringloop van stoffen waarvan je zelf weet wat er in zit, zonder bestrijdingsmiddelen, ziekten, etc.

Over compost is veel, heel veel te vertellen, te weten, en aan info te vergaren. De informatie in deze kenniskaart is voldoende om er in onze tuin mee aan de slag te gaan, leuk om samen de mestriek op te pakken;-)

Bij de regeneratieve boerderij in Portugal waar ik in maart was deden ze het zo, gewoon met grote hopen en dan af en toe door elkaar husselen....

